

Kiriku Elu

Oktoober 1990

Eesti katoliiklaste häälekandja

8. (11.) number

St. Stephanus.
Leimersdorf

OKTOOBER

- e 1. THERESA A JESU INFANTE LISIEUX'ST, NEITSI. MÄLESTUSPÄEV.
Hij 1,6-22; Ps 17; Lk 9,46-50
- t 2. PÜHAD KAITSEINGLID. MÄLESTUSPÄEV.
Hij 3,1-3.11-17.20-23; Ps 88; Lk 9,51-56
- k 3. Hij 9,1-12.14.16; Ps 88; Lk 9,57-62
- n 4. FRANCISCUS ASSIISIST. MÄLESTUSPÄEV.
Hij 19,21-27; Ps 27; Lk 10,1-12
- r 5. Hij 38,1.12-21 40,3-5; Ps 139; Lk 10,13-16
- l 6. BRUNO, PREESTER.
Hij 42,1-3.5-6.12-16; Ps 119; Lk 10,17-24
- P 7. Tavalise liturgilise perioodi XXVII pühapäev
Js 5,1-7; Ps 80; Fi 4,6-9; Mt 21,33-43
PNM, ROOSIPÄRJA KUNINGANNA. MÄLESTUSPÄEV.
- e 8. Ga 1,6-12; Ps 111; Lk 10,25-37
- t 9. DIONYSIUS, PIISKOP JA TEMA KAASLASED, MÄRTRID.
GIOVANNI LEONARDO, PREESTER.
Ga 1,13-24; Ps 139; Lk 10,38-42
- k 10. Ga 2,1-2.7-14; Ps 117; Lk 11,1-4
- n 11. Ga 3,1-5; Lk 1,69-75; Lk 11,5-13
- r 12. Ga 3,6-14; Ps 111; Lk 11,14-26
- l 13. Ga 3,22-29; Ps 105; Lk 11,27-28
- P 14. Tavalise liturgilise perioodi XXVIII pühapäev
Js 25,6-10a; Ps 23; Fi 4,12-14.19-20; Mt 22,1-10
CALLISTUS I, PAAVST JA MÄRTER.
- e 15. TERESA AVILAST, NEITSI JA KIRIKU DOKTOR. MÄLESTUSPÄEV.
Ga 4,22-24.26-27.31- 5,1; Ps 113; Lk 11,29-32
- t 16. HEDVIG, PÜHENDUNU; MARGUERITE MARIE ALACOQUE, NEITSI.
Ga 5,1-6; Ps 119; Lk 11,37-41
- k 17. IGNATIUS ANTIOOKIAST, PIISKOP JA MÄRTER. MÄLESTUSPÄEV.
Ga 5,18-25; Ps 1; Lk 11,42-46
- n 18. EVANGELIST LUUKASE PÜHA.
2 Tm 4,10-17a; Ps 145; Lk 10,1-9
- r 19. JEAN DE BREBEUF JA ISAAC JOGUES, PREESTRID JA NENDE
KAASLASED MÄRTRID; PAOLO DELLA CROCE, PREESTER.
Ef 1,11-14; Ps 33; Lk 12,1-7
- l 20. Ef 1,15-23; Ps 8; Lk 12,8-12
- P 21. Tavalise liturgilise perioodi XXIX pühapäev
Js 45,1.4-6; Ps 96; 1 Te 1,1-5b; Mt 22,15-21
- e 22. Ef 2,1-10; Ps 100; Lk 12,13-21
- t 23. JOANNES CAPESTRANOST, PREESTER.
Ef 2,12-22; Ps 85; Lk 12,35-38
- k 24. ANTONIO MARIA CLARET, PIISKOP.
Ef 3,2-12; Js 12,2-6; Lk 12,39-48
- n 25. Ef 3,14-21; Ps 33; Lk 12,49-53
- r 26. Ef 4,1-6; Ps 24; Lk 12,54-59
- l 27. Ef 4,7-16; Ps 122; Lk 13,1-9
- P 28. Tavalise liturgilise perioodi XXX pühapäev
2 Mo 22,20-26; Ps 18; 1 Te 1,5c-10; Mt 22,34-40
APOSTLITE SIIMONI JA JUUDA PÜHA.
- e 29. Ef 4,32- 5,8; Ps 1; Lk 13,10-17
- t 30. Ef 5,21-33; Ps 128; Lk 13,18-21
- k 31. Ef 6,1-9; Ps 145; Lk 13,22-30

NOVEMBER

- n 1. KõIGI PÜHAKUTE SUURPÜHA.
Ilm 7,2-4.9-14; Ps 24; 1 Joh 3,1-3; Mt 5,1-12a
- r 2. HINGEDE (MÄLESTUS)PÄEV.
2 Mak 12,43-45; Ps 23; Ro 8,31b-35.37-39; Jo 14,1-6
- l 3. MARTIN DE PORRES, PÜHENDUNU.
Fi 1,18b-26; Ps 42; Lk 1,7-11
- P 4. Tavalise liturgilise perioodi XXXI pühapäev
Mi 1,14b- 2,2b.8-10; Ps 131; 1 Te 2,7b-9.13
CARLO BORROMEO, PIISKOP. MÄLESTUSPÄEV.

Kõik on kogunenud. On laupäeva, 15. septembri õhtu. Birrensdorfi väikeses kabelis ja selle ümber seisavad inimesed, valitseb ootusärevus. Ootab paavsti nuntsius Saksamaal, ootab Trieri abipiiskop, ootab külarahvas. Ja vaikusest sünnib laul:

«Las küünlad täna soojalt, vaikselt loita,
ja leevendada elu pimedust.
Meil ükskord jälle kokku saada aita –
seal, kus on taevariigi sädelus.»

Sõnad pärinevad Saksa koonduslaagris surnud vaimuliku Dietrich Bonhoefferi sulest. Laul kaigub külakabeli madalate võlvide all, toob meelde mälestuspilte möödunud aastate sündmustest, sünnib teadvustama, et saja aasta eest sündis selles külas suur isiksus.

Protsessioon hakkab liikuma. Külakabelist Leimersdorfi kogudusekirikuni, mille torn üle põllu paistab, on kaks kilomeetrit. Ole tervitatud, Maarja, täis armu ... See kohalik kogudusepreester Herman Josef Heckel läälekõvendajasse. Protsessioon palvetab teise poole palvest. Liiguvad protsessioonirüüdes lapsed, vaimulikud; kahel pool kolonni eskorteerivad pidulikus mundris tuletoorjud, nagu see Saksamaal tähtsate sündmuste puhul armsaks vanaaegseks tavaks on.

Jõutakse kirikusse, sinna, kus päevakangelane on ristitud, pidanud oma elu esimese missa, hiljem pontifikaalmissa. Pingiread saavad inimesi täis. Kogudusepreester tervitab nuntsiust, piiskoppi, teisi külalisi. Missa algab. Pärast lugemisi peab piiskop jutluse. Ta räägib Leimersdorfi kogudusest võrsunud suurest inimesest, piiskop Eduard Profittlichist, kes ohverdas oma elu, tunnistas sellega ühe kauge maa rahvale tõde Jumalast ja Tema Pojast, kes end ohvriks tõi, ning Kirikust, mis Tema tööd maailmas jätkab. Ta räägib ka soovist, et niisugused inimesed Leimersdorfi kogudusest ei jääks ainult minevikku.

Missa jätkub. Hetkeks tundub, et need, kes on teisel pool, igavikus, ei olegi meist nii lõpmatu kaugel, et nad on siin, sellel samal missal, peavad koos meiega püha Ohvritalitust, tõstavad oma käed ohvriandide kohale ja kordavad õnnistegija sõnu. Koor laulab, inimesed tõusevad ja tulevad Armulauale. Nuntsius ütleb lõpp sõna ja õnnistab. Missa lõpeb.

Pea kiirustama, et järgmiseks hommikuks Tallinna jõuda. Külarahva silmis näen kahjutunnet selle üle, et inimene linnast, kus nende kogudusest pärit suurmees piiskopiks oli, peab lahkuma.

Üks noor inimene tuleb joostes ja küsib: «Kus on see preester Venemaalt, ma tahan temaga jumalaga jätta!» Kust siis mujalt, ikka Venemaalt, pärast seda, kui pea-aegu kogu päev on Eestimaast räägitud. On veidi uhke tunne, et meie oleme natuke targemad, ei püüa Saksamaad kõigist poliitilistest muutustest hoolimata järjekindlalt liitlaste ja nõukogude tsooniks jagada, kuigi ei oska ehk kohe vastata, missugusteks piirkondadeks Saksamaa jaguneb, kus on Schwaabimaa või Baier.

Maini äärse Frankfurdi lennujaamas ütlen Saksamaale hüvasti. –

Pühapäev 16. september. Hommik Helsingis toob sekeldusi, enamik meie süüdsündmusel osaleda soovinud soome katoliiklasi ja eelmisel päeval Hattula palveränakul käinud Tartu koguduse liikmeid lahkub laevaga, mis läheb välja tavalisest varem. Soome piiskopi ja minu unustavad nad suure tormamisega maha, peame teistele lennukil järele sõitma.

Viimaks ometi jõuame Tallinna. Vatikani nuntsius Nõukogude Liidu territooriumile jäävate riikide tarvis, ülempiiskop C. Golasuonno ootab meid hotellis. Kirikus on rahvas juba üle tunni aja oodanud ja palvetanud, muuhulgas küllap ka selle eest, et pidustused raskustest hoolimata siiski laabuksid.

Lõpuks ometi võib missa alata; ka siin, Eestimaal. Nuntsius peab tervituskõne. Ta toob Eesti katoliiklastele sooja tervituse ja õnnistuse paavstilt, kellele ta hiljuti on rääkinud oma kavatsesest sõidust osa võtma meie süüdsündmusest. Ta väljendab oma rõõmu Vatikani esindajana Eestis viibida – viimane nuntsius lahkus siit viiskümmend aastat tagasi. Eriti rõhutab Golasuonno oma tervituskõnes ühtsuse vajadust inimeste vahel, seda, et kristlasekutsumus ei ole vaid igaühe eraasi.

Missa lõpul räägib Soome piiskop Paul Verschuren, inimene, kes viimastel aastatel Eesti katoliku kiriku vastu tõeliselt isalikku hoolitsust on üles näidanud. Ta rõhutab piiskop Profittlichi isiksuse tähtsust tänapäeva Eesti katoliiklastele; tema olekust võib aimata, et need probleemid on talle endale väga hingelähedased.

Pärast missat koguneme kõik kiriku väljapääsu juurde, Eesti esimese ja seni ka viimase reformatsioonijärgse katoliku piiskopi Eduardus Profittlichi mälestustahvli sissepühitsemisele. See mälestustahvel, mille kavandas meie kiriku nõuandja ja abistaja arhitektuuriküsimustes arhitekt Illar Kannelmäe, on muuhulgas määratud asendama piiskopi hauda seni, kuni tõeline matmispaik meile teatavaks saab.

Pärast jumalateenistust toimub ühine pidulik lõunasöök, kuhu on kutsutud kõik katoliiklased ning ka külalised, teiste konfessioonide esindajad. See ühine eine annab samuti juurde ühtsustunnet; kahju on ainult sellest, et paljud inimesed, kes oma nime olid osavõtjate nimekirja kandnud, ei tule kohale, ning banketisaal hotellis «Viru» jääb pooltühjaks. Vastavalt ka tuhat rubla kahju Tallinna koguduse niigi kassasse bilanssi. Muuseas olgu mainitud, et Tartu koguduse liikmed olid selles suhtes lõpuni korrektsed; kõik kes kohale kavatsesid tulla, taasisid eelnevalt ka oma osavõtumaksu. –

Meie, selle ilma inimeste jaoks ei laabunud pidustustel ehk kõik ideaalselt, nagu piiskop Profittlichi eluski. Kuid kes on õelnud, et segadusi ei tohi olla; just nende läbi võime õppida raskusi võitma, tajuma, kuidas ekslikkusest hoolimata tõde ja inimlikkus siiski võidule pääsevad – õpime mõistma tõelise pühaduse hinda.

Piiskop Profittlichi elutöö kestab edasi kõigi segaduste kiuste, ja selles peame võtma temast eeskujut, püüdma, et ka meie pingutuste viljad elaksid kauem kui meie ise.

isa Rein Öunapuu

Roosipärg

Paljud inimesed, kes on roosipärjapalvega vaid pealis-kaudselt tuttavad, arvavad, et see võib rõõmu tuua vaid lihtsatele hingedele, kuid ei saa midagi pakkuda haritud inimestele. Tegelikuses võib tõdeda, et roosipärga palvetavad väga erinevad inimesed: lapsed ja täiskasvanud, lihtsad koguduseliikmed ja haritud teoloogid, palvetee alguses seisjad ja suured müstikud. See palve kohandub raskusteta erisuguste inimeste vajaduste ja olukordadega, teisiti öeldes – roosipärga võib palvetada mitmel eri viisil. Kirjeldan mõnda neist, juhtimaks tähelepanu sellele, kuivõrd palju võimalusi peitub selles lihtsas palves. Roosipärg on:

Sõnapalve

Kõigepealt on roosipärg sõnapalve, ja sellisena võib seda ka lugeda. Lausutakse sõnu ja püütakse mõelda nende sisu ja tähenduse üle. On ju juba korratava palve tekst ise väga rikas. See jaguneb kolme ossa. Kõigepealt sõnad, millega ingel tervitas Maarjat Naatsaretis: «Ole tervitatud, Maarja, täis armu, Issand on sinuga!» Seejärel Eliisabeti sõnad Maarjale: «Õnnistatud oled sa naiste seast, ja õnnistatud on sinu ihu vili!» Meie teame siia lisada: «... Jeesus.» Ning lõpuks palve, millega kirik pöördub Maarja poole lootuses et tema, Jumala ema, palub meie, patuste eest nüüd ja meie surmatunnil. Sellega tuletatakse meile meelde, et praegushetk ja inimese surmahetk on teineteisega seotud, et oleviku ulatuvus igavikku tuleb kord ilmsiks surma valguses.

See suurepärane tekst on alati meie käsutuses; me ei pea ise välja mõtlema oma sisemist palveseisundit väljendavaid sõnu – seda enam, et me alati ei suudagi saavutada erilist seisundit. Maarja-palve pakub meile sõnad, mis õpetavad, kuidas peame palvetama. Me võime kiriku suurel palvel lasta end kanda; me võime teada, et kuulume suurde kirikuühiskonda, milles on sajandite vältel palvetatud just neid sõnu kasutades.

Meditatiivne palve

Roosipärga võib palvetada ka meditatiivse palvena. Selle palvetusviisi esialgne otstarve oligi mõtiskleda selle suure müsteeriumi üle, mille Jumal on meile ilmutanud ja millest evangeelium räägib – Jumal sai inimeseks ning andis oma elu meie eest. Roosipärja viisteist saladust on suure saladuse viisteist eri osa või vaatevinklit. Paavst Pius XII on roosipärga nimetanud kogu evangeeliumi sünteesiks.

Meditatiivses palves kulgeme me koos Maarjaga, tema vaimus ja tema eeskujul. Seetõttu on roosipärga mõnikord nimetatud ka «Maarja evangeeliumiks». Viiest rõõmurikkast ja viiest valurikkast saladusest mõtiskledes järgime maa peale astunud Jumalat kuni tema piinarikka surmani; aurikastes saladusest oleme temaga, kui ta tõuseb surnuist. See kahesuunaline kulg on ka meie elu kulg – vaid siis, kui lepime oma täieliku abitusega, võib Jumal meid tõsta ning muuta meie inimliku jõuetuse jumalikuks väeks. Roosipärjapalves mõtiskleme siis nii Kristuse kui ka iseenda elumüsteeriumi üle.

Meditatsiooni näiteks võime võtta rõõmurikkastest saladusest esimese. Kujutleme, kuidas Maarjale ilmus ingel, kes kuulutas, et Maarjast saab Jumala ema. Me kuuleme taeva ja maa vahelist kahekõnet, mille vältel laheneb maailma saatust. Maarja avatuse ja nõusoleku üle mõtiskledes hakkab tema südamest tulnud vastus: «Jah, Isa!» mõjutama palvetaja sisemist hoiakut, suunab loobuma Jumala tahte vastu tõrkumisest ning andma end Maarja kombel tervikuna Tema käsutusse.

Sõnade kordamine annab siis tegemist ihule, sel ajal kui mõte ja süda tegelevad eri saladuste üle mõtisklemisega. Mõni ehk paneb imeks, miks peab lausuma sõnu, kui nende tähendusele ei mõelda. See ei ole siiski nii mõttetu, kui tunduda võib. Sõnadel on tohutult suur muutev vägi, pealegi väljendavad ja ka mõjutavad nad soovi pöörduda Jumala poole ning avada end Temale. Paljusid inimesi shokeerib see, kui nad näiteks Lourdes'is näevad, kui hoolimatult ja hajameelselt osad palverändurid loevad roosipärga. Siiski oleks vale arvata, et selline palve on täiesti asjatu või lihtsalt nõidus. Kui meie elus on puhtaid, positiivseid, armastavaid sõnu, siis vormivad ja muudavad need meid isegi siis, kui me nende tähendusele igal hetkel ei mõtle. Eriti sügavalt mõjuvad on sellised sõnad, mida miljonid inimesed aastastade vältel armastavas meeles on lausunud.

Kontemplatiivne palve

Kolmandaks võib roosipärga palvetada ka kontemplatiivselt. Palvetaja ehk ei hooligi erilistest mõtetest või kujutlustest. Ta soovib vaid viibida armastades Jeesuse ja Maarjaga koos; vaid armastada ja olla armastatud, olla nendega ühes, tunda end olevat turvalisena Jumala ning inimkonna Ema juures.

Tänapäeva psühholoogia tõstab esile ema ja emaarastuse tähtsust lapse arengule. Kirik on seda alati teadnud. Roosipärjapalves saab Maarja meile emaks, kelle hella armastust me võime tunda. Ristilöödud Jeesus ütles Maarjale: «Vaata, see on sinu poeg!», usaldades sellega talle Johanneses kogu maailma. Sel hetkel sai igaüks meist Maarja omale emaks. Roosipärjapalve abil jõuab see mõistusega vastuvõetud teadmine sügavale meie südamesse, nii et sellest tuleb meie ellu rõõmu ja jõudu.

Eestpalve

Neljas võimalus, mida roosipärg pakub, on eestpalve. Keegi meie lähedastest on ehk suures hädas ja palub enda eest palvetada; või siis ehk mõtleme maailmas olevatest kannatustest – näljast, sõdadest ja puudusest, ning meile tundub, et peaks ometi midagi tegema. Me võime öelda: «Jumal, aita neid inimesi ja osuta neile oma armastust!» Kuid selline palve võib mõnikord tunduda liialt lühikesena ning liialt kerge vahendina asjast välja tulla. Roosipärja abil võime pikendada oma palvet, viibida selles. Palvetades kellegi eest kasvõi ühe saladuse, näitame oma valmisolekut ohverdada tema pärast oma aega ja jõudu. Sõnu lausudes anname abivajajad üha uuesti Jumala kätte, Tema halastuse varju alla. Kas saamegi teha hädasoleva venna või õe heaks midagi paremat kui asetada ta Armastuse rüppe?

Alandlik palve

On veel viieski võimalus. Võime palvetada roosipärga lepliku ja alandliku palvena. Tihti tunneme end olevat tulpinud, lootusetult lõhestatud, täiesti tühjad. Me ei suuda keskenduda sisemisele palvele, oleme liialt väsinud, et lugeda kauneid palveid palveraamatust. Kuid me võime võtta oma roosipärja, lasta selle helmestel libiseda sõrmede vahel ning korjata: «Ole tervitatud, Maarja...» Mõtted võib-olla ekslevad, peas keerleb palju meenutusi ja mälupilte, kuid me teeme selle vähesegi, mida suudame. Anname osakese oma ajast Jumalale. Sel-line palve ei anna küll põhjust uhkust tunda, kuid ka see tuleb meile ju vaid kasuks. Paljud inimesed esitavad palvetamisele nii kõrged nõudmised, et ei suuda kunagi isegi mitte alustada. Jumalal ei ole selliseid nõudmisi. Ma ei pea ootama, kuni tunnen, et olen õiges seisundis; ma ei pea end ilustama, enne kui näitan end Jumalale. Võin minna Tema juurde sellisena, nagu olen. Roosipärg annab võimaluse palvetada ka inimesele, kes tunneb end olevat selleks võimetu.

Viimsel kohtupäeval ei saa me end millegagi kaitsta, kui Jumal küsib: «Miks sa elus nii vähe palvetasid?» Paljud ehk vastavad: «Ma ei saanud, sest olin harva piisavalt keskendunud ja vabastunud.» Kujutlen Jumalat seepeale küsivat: «Kas sa siis ei tundnud roosipärjapalvet?»

Perekonna palve

Olid ajad, mil katoliiklaste kodudes loeti õhtuti roosipärga. Olen ka ise sellest osa võtnud ning meenutan sellist perekonna ühist palvet sügavas tänumeelses. Pole kahtlust, et igaõhtune ühine roosipärjapalve oli eriti tugev ühendav side paljudes kristlikes peredes ning et see on äratanud hulganisti vaimuliku- ja kloostrikutsumusi.

Tänapäeval on raske saada oma peret õhtul kokku, pealegi ahvatlevad TV-programmid palju rohkem kui roosipärg. Paavst Paulus VI kirjutas: «Neil peredel, kes tahavad järgida kristliku perekonna kutsumust, tuleks kõikide vahenditega astuda vastu sellele, mis võiks takistada ühist palvetamist.»

Lõpuks aga – kui ühine palve pole võimalik, ei tähenda see, et roosipärga ei peaks üldse palvetama. Seda võib ju teha ka igaüks omaette.

Lühendatud tõlge isa Wilfrid Stinisseni raamatust «Maria Raamatussa ja meidän elämässämme» («Maarja Püiblis ja meie elus», KATT, Helsinki 1982)

Isa Wilfrid Stinissen, belgia päritoluga preester, kuulub karmeliitide ordu, kuhu kuulusid ka paljud keskaja suured müstikud, teiste hulgas Avila Teresa ja Risti Johannes. Ta töötab Rootsis, kus temast on saanud tuntud meditatsiooniõpetaja ning rekoleksioonide juhataja.

Roosipärja palvetamisest

Roosipärg on helmekett, mis koosneb viiest kümne helme reast ning nende vahel ühekaupa paiknevatest helmestest. Omalaadse sissejuhatusena kuulub siia veel rist või krutsifiks ning viis helmet, millest kolm keskmist moodustavad eraldi terviku.

Roosipärja palvetamist alustatakse ristimärgiga:

+ Isa ja Poja ja Püha vaimu nimel. Aamen.

Risti kohal loetakse usutunnistus:

Mina usun Jumalasse, kõigeväelisesse Isasse, taeva ja maa loojasse.

Ja Jeesusesse Kristusesse, tema ainsasse Pojasse, meie Issandasse, kes on saanud Pühast Vaimust, ilmale toodud neitsist Maarjast, kannatanud Pontsius Pilaatuse ajal, risti löödud, surnud ja maetud, alla läinud surmavalda, kolmandal päeval üles tõusnud surnuist, läinud taevasse, istub oma kõigeväelise Isa paremal käel; sealt ta tuleb kohut mõistma elavate ja surnute üle.

Mina usun Pühasse Vaimusse, püha üleilmset kirikut, pühakute osadust, pattude andeksandmist, ihu ülestõusmist ja igavest elu. Aamen.

Esimese helme kohal risti järel loetakse:

Meie Isa, kes Sa oled taevas, pühitsetud olgu Sinu nimi; Sinu riik tulgu; Sinu tahtmine sündigu nagu taevas, nõnda ka maa peal. Meie igapäevast leiba anna meile tänapäev; ja anna meile andeks meie võlad, nagu meiegi andeks anname oma võlglastele; ja ära saada meid kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast.

Järgneva kolme helme kohal loetakse – usu, lootuse ja armastuse lisandumise eest – kolm korda:

Ole tervitatud, Maarja, täis armu, Issand on Sinuga. Õnnistatud oled Sa naiste seast ja õnnistatud on Sinu ihu villi, Jeesus.

Püha Maarja, Jumala Ema, palu meie, patuste eest nüüd ja meie surmatunnil. Aamen.

Sissejuhatus viimase helme kohal loetakse:

Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule.

Nii kui oli alguses, olgu ka nüüd, alati ja igavesti. Aamen.

Seejärel algab roosipärjapalve põhiosa. Iga kümne helme rida moodustab ühe meditatsiooni ehk «saladuse». Meditatsiooni alguses loetakse «Meie Isa ...»; kümne helme kohal kümme korda «Ole tervitatud, Maarja ...», mõtiskledes samal ajal ühe saladuse üle; meditatsioon lõppeb «Au olgu Isale ...»-palvega. Kui ka kasutatakse mõnda teist viisi meditatiivse asemel, jääb palvete kord alati samaks. Helmekett on kasutusele võetud süvenemise hõlbustamiseks ning palvetaja vabastamiseks «arvestuse pidamisest». Loomulikult võib roosipärga palvetada ka ilma selle abivahendita. Roosipärjapalve on tavaks lõpetada Neitsi Maarja litaania ehk Loretto-litaaniaga.

Kogu roosipärg koosneb viieteistkümnest saladusest, tavaliselt palvetatakse neist ühel korral ainult viis. Üldiseks kombeks on saanud, et esmaspäeval ja neljapäeval mõtiskletakse rõõmurikastest, teisipäeval ja reedel valurikastest, kolmapäeval, laupäeval ja pühapäeval aurikastest saladustest. On palju inimesi, kes palvetavad roosipärga iga päev; teistele soovitab Kirik kahel kuul aastas, mais ja oktoobris (neitsi Maarjale pühendatud kuud) leida selleks aega ja tahtmist iga päev. Roosipärja püha tähistatakse 7. oktoobril.

Roosipärja meditatsioonid

Charles de Foucauld

Jumal on lähedal.

Mu Jumal, miks Sa oled nii kaugel?

Vahel tundub meile, et Jumal on väga kaugel meie inimlikest asjadest, meie muredest ja vajadustest. Aga see pole õige. Nii meile ainult tundub.

Rõõmurikas

1. Kuulutamine.

Ma ei ole kaugel. Just sellel hetkel tulin ma teie, inimeste, maailma. Jumal ja Inimene said üheks Isikuks.

Ära usu, kui sulle öeldakse, et Jumal on ligipääsmatu ja kättesaamatu. Tema ise tahtis saada meile lähedaseks.

2. Küllastamine.

Ma olen sinu hinge lähedal. See, mida nimetatakse armuks, on lihtsalt minu elu, mis sinusse voogab, minu armastus sinu omas. Kuskil sinu hinge sügavuses saab kohtumine teoks.

3. Sündimine.

Ma olen teiega. Ma ei saa enam öelda, et minu mõtted ei ole teie mõtted ega minu teed teie teed. Minu mõtteist said inimeste mõtted – me saame üksteisest aru. Minu teed, mida mööda ma käin, on inimeste teed, nendel saame kokku – vaesuse, puuduse, rõõmu teedel.

4. Ohverdamine.

Sa eksid, ma ei ole kaugel. Kui peaksid kunagi tahtma anda midagi endast Jumalale, ohverdada mulle veidi aega, mõne hetke meeldivus, natuke huvitatust, siis sa kohtad mind. Oska neid hetki kutsuda rõõmsateks kohtumisteks.

5. Leidmine.

Ma ei ole küll kaugel, kuid tahan, et sa mind kogu aeg murega otsiksid, et sa ei suudaks olla ilma minuta, mind hetkekski silmist kaotades. Pead otsima, kuid tea, et kui sa otsid, käin iga sammu koos sinuga.

Valurikas

1. Verehigi.

Mu Jumal, miks Sa oled nii kaugel? Miks Sa ei võta kuulda minu palveid? Nii tuliseid, nii südamepõhjast tulevaid ... Justkui Sind poleks üldse olemas.

Ma olen, ainult vahel võtan sind vastu nii, nagu oma poega Keetsemani aias.

2. Piitsutamine.

Issand, kus Sa oled, kui ma kannatan?

Olen sinu juures ja lasen sellel sündida, et sa kannatad, sest kannatus lähendab meid, kui ta peseb sinult maha igasuguse rüveduse. Ja sa saad puhtaks, võimeliseks vastu võtma Valgust.

3. Okaskroonimine.

Kui tihti paiskab elu sind põrmu. Ülekohus? Ebaõiglus? Minu silmis ei ole see kurjus. Alles siis, kui sind on alandatud maani, suudad kuidagi mõista, mida tähendab Jumala suurus.

4. Ristitee.

Kui ma võtaksin sinult praegu ära selle risti, mida sa kannad, ei saaks sa jääda minuga. Sest mina käisin Kolgata teed, küürus ristipuu koorma all, kukkusin sellega näoli põrmu, et sina võiksid nüüd olla koos minuga ja mina sinuga.

Aga sina räägid, et mind ei ole ...

5. Ristilöömine.

Kui sinu silmad on pimedad, kõrvad kurdid minu ligiolule, kui sa ei kuule minu häält oma hinge vaikuses, võid alati leida minu objektiivse reaalsuse – sõltumata sinust endast, sellest, mida sa tunned – Armulaua Sakramendis.

Aurikas

1. Ülestõusmine.

Miks Sa oled nii kaugel? Mingis Ülestõusmise hämu «füüsilises võimatuses». Kaugel nagu legend.

Loe Johannese sõnu: «Sellest elu Sõnast, mida me nägime oma silmaga, mida vaatasime ja mida puudutasid meie käed, anname teile tunnistust.» Meenuta Toomast: «Enne, kui ma ei pane oma sõrmi ...»

2. Taevasseminemine.

Ja siiski läksid Sa ära taevasse.

Seda küll, aga taevas on lähedal. Taevas ei olegi nii lõpmatult kaugel. Sinu ja taeva vahel polegi tegelikult vahet. Muidugi, võibolla segab sind, et sa mind ei näe. Aga see läheb mööda.

3. Väljavalamine.

Ma mõistan sind hästi, kui sa elad minu nähtamatust valusalt üle ja kaebad. Sellepärast olengi jätnud sulle Kiriku – nähtava Ihu, mida Püha Vaim juhatab. Kõik mis Kirikul on ja mida Kirik jagab, annab tunnistust minu ligiolust.

4. Taevassevõtmine.

Vaata, kui lähedal ma olen, kui ma ilmutan ennast oma pühakute elus. Selleks nad ongi, et osutada Jumalale ja tuua Teda lähemale, tunnistada, et Ta on ikka tegev inimeste juures. Maarja, tema ilmutised, püha Katariina, Teresa ja paljud teised. Miks neid mitte uskuda?

5. Kroonimine.

Kui sulle tundub, et ma olen kaugel – Maarja, tema on tee minu juurde. Kõige otsem. Usalda end tema hoolde. Jäägitult, las tema juhatab sind, las kannab sind kätel.

Ära räägi midagi – ole temale kindel.

Liturgias kasutatavad esemed

Armulauakarikas (*calix*). Armulaua pühitsemiseks määratud karikal on olnud ajastute jooksul palju vorme, varieerudes keskaegsest kahe kõrvaga karikast miniatuurse haigete armulaua karikani. Tänapäeval on kasutusel peamiselt metallist karikad, mis tavaliselt ei ole väärismetallist, vastandina varasemale traditsioonile, vaid ainult hõbetatud või kullatud, kuid pärast Vatikani II kk. on lubatud ka teistest materjalidest karikad, näiteks keraamilised. Kasutatava karika suurus oleneb kehtivast kogudusetraditsioonist, sõltuvalt sellest, kas armulauda jagatakse ühel või kahel kujul.

Pateen (*patera*) kujutab endast metallist või muust materjalist taldrikukest, mis on karikaga samast materjalist ja on määratud ainult vaimuliku tarvis pühitsetava Armulaualeiva jaoks. Viimasel ajal lisandub pateenile või tihti ka asendab seda armulauataldrik, mis on pateenist tunduvalt suurem ja millel pühitsetakse leib kõigi missal osalejate jaoks. Kui armulauataldrik on kasutusel, seisab see tavaliselt enne missat kiriku sissepääsu juures ja armulaua osaleda soovijad panevad kõrval seisvast karbist oma käega ühe oblaadi (*oblata* – ohver; st. armulaua jaoks määratud leiva), et missal saaks pühitsetud armulaualiste arvuga samastuv hulk oblaate. Sel juhul tuakse armulauataldrik offertoriumiks – andide toomise talituseks – altarele, kusjuures pärast offertooriumi kirikusse jõudnud hilineja kaotab õiguse armulauale minna.

Armulauaastja (*ciborium*) on väljanägemiselt kaanega kaetud suur karikas, mille sees hoitakse pühitsetud armulaualeiba tabernaaklis (*tabernaculum* – telk; st. kapike armulaualeiva säilitamiseks).

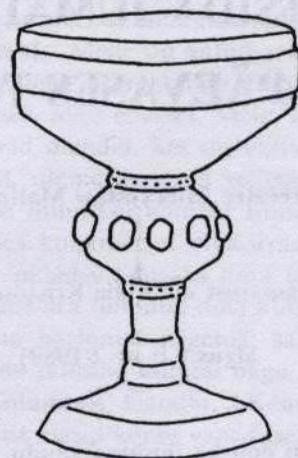
Korporaal (*corporale*) on ruudukujuline 30–40 cm küljepikkusega rätik mille peal missatalitus toimub. Seda rätikut kantakse kokkumurtult umbes 10–13 cm ruuduks armulauakarika peal, ülalpool karikakatet.

Palla ehk karikakaas on riidega ümbritsetud, tavaliselt papist plaadike, mida missa ajal, väljaspool otsest karikaga tegelemist, hoitakse karika peal, et vältida tolmu ja putukate sattumist armulauaveini sisse.

Purifikaator (*purificator* – puhastama) on ristkülikukujuline, alati pikkupidi kolmeks kokku murtud rätik karika puhastamiseks pärast Armulauda. Missa ajal lebab see korporaaali kõrval paremal pool, transpordiasendis jääb purifikaator üle karika asetatult pateeni, palla ja korporaaali alla.

Manutergia on lihtsalt väike käterätt, mida kasutatakse kätepesemise juures offertooriumi lõpuosas. Selle riideeseme kuju pole määratletud, vahel on see aga lehvikuks volditud.

Kannukesed vee ja veini jaoks on tavaliselt kaks ühesugust kannu veini ja vee toomiseks altarele.

Monstrants on eriline astja pühitsetud armulaualeiva väljapanekuks erilistel pühima Sakramendi austamisteenistustel.

Lunula on tavaliselt poolkuu kujuline klamber, mille vahel pühitsetud armulaualeib vertikaalasendis monstrantsi asetatakse.

Kustodium on kapsel, milles lunula asetseb ajal, mil ta pole monstrantsis.

Suitsutusastja (*thuribulum*) pro viirukipann (viimasel sõnal on veidi põlastav varjund) on eriline astja viiruki suitsutamiseks. Katoliku kirikus kasutatav suitsutusastja ripub pikkade kettide otsas, mis võimaldab suitsutamist ainult kahe käega.

Viirukinõu (*navicula*) on tavaliselt laevakujuline nõu suitsutusrohu hoidmiseks.

Relikviaar on kaunistatud metallist kapsel pühakute säilmetega, mis on asetatud jalale ja mis pannakse välja usklikele austamiseks.

Õlinõud (*capsula olei*) on erilised kapslid pühitsetud õli hoidmiseks käepärasel vatti immutatud kujul. Pühitsetud õlisid on kolme liiki:

Katehumeenide õli (*oleum catechumenorum*) kasutatakse ainult ristimistalitusel. Selle õliga tehakse ristimärki ristitava kaelale, paludes kaitset kurja vaimu salakavalate rünnakute eest.

Kriisamiga (*chrisma*) salvitakse inimest vahetult pärast ristimist ristikujuliselt laubale. Samuti kasutatakse seda õli Kinnitamise ja Vaimuliku Seisuse Sakramendi jagamisel. Kinnitamisel teeb piiskop kinnitatava laubale kriisamiga ristimärgi. Pühitsetud preestril salvitakse selle õliga peopesad.

Haigete õli (*oleum infirmorum*) kasutatakse Haigete Salvimise Sakramendi jagamisel. Sellega salvitakse ristikujuliselt haige peopesi ja laupa.

OTSIDA JUMALAT IGAPÄEVASES TÖÖS

preester Mieczysław Maliński

(Raamatust «Uskuda Kristusesse»,

algus KE nr 2/1989)

Jumal väljendab end ka inimese kaudu. Iseenesestmõista teisiti kui muu looduse kaudu, sest inimese puhul mängib suurt rolli tema loomus ja suhtumine: esiteks see, et ta mõtleb ja tahab; teiseks, et ta tunneb end vastutavana maailma eest; kolmandaks – ühiskonna, inimkonna eest; ning lõpuks aegruumi element – «nüüd» ja «siin». Teisiti öeldes, maailm, milles inimene elab, tema elukeskkond, esitab talle väljakutse kindlal ajahetkel, kindlas olukorras.

Maailma näol on inimene saanud justkui ülesande seda organiseerida, seada oma käe järgi: «Alistage maa». Inimene peab end leidma selles maailmas, kuhu ta on pandud, mitte ainult individuaalselt, vaid ka ühiskonnana. Ta sõltub ühiskonnast, kuid ka vastupidi – teised inimesed sõltuvad temast, tema käte ja mõtte tööst, tema tahtest. On tähtis, et ta suudaks oma töö, aga võibolla ka oma avastuste või leiutistega viia edasi kogu ühiskonda, millesse ta kuulub.

Niisiis on ühiskonna vajadused meile ülekutseks. Need mõjuvad meile sedavõrd, kui suurel määral oleme neile vastuvõtlikud, kas me vastame neile täielikult või ainult osaliselt. Peale musta ja valge on olemas veel palju erinevaid halle toone ning kuskil siin asume meiega.

Kahtlemata ei saa inimest iseloomustada ainult otsese tööfunktsiooniga. Pole olemas jalgpallurit, hokimängijat, teedehituse inseneri või preestrit, vaid on olemas konkreetne isik nime ja perekonnanimega, kes täidab mingit funktsiooni.

Samas on olemas ka vastupidine tõde. Inimene pühendab end tööle kaheksa tundi päevas, oma kõige viljakamad tunnid. Tööülesannete realiseerimisel elab ta välja oma inimlikkuse. Innustuse, võidud, pettumused ja läbikukkumised; tõusu ja loobumise perioodid. Kas ta ikka suudab järgneda kogetud inspiratsioonile, kas ta julgeb siseneda tundmatu problemaatika valdkonda, kas ta suudab lahendamisel lõpuni vastu pidada või libiseb sellest kõrvale mingi pooliku, odava lahendusega, millesse ei pea panema kogu jõu ega aja. Niisugused otsused ja erinevad lahendused sünnivad igal hetkel. Kohati on need kui raske mäkketõus, kohati nagu osav kõrvalehiilimine. Ja niisuguseks inimene ka saab, millise lahenduse kasuks ta otsustab.

Muidugi teeme me vahet töö ja lihtsalt rahateenimise vahel, hoiame eemale nende inimeste seltskonnast, kes töö ajal joovad teed ja kohvi, söövad vorstisaia, peavad pikki eravestlusi töötelefonil, ajavad oma asju, räägivad

teisi taga, lõövad aega surnuks, lükkavad päeva õhtusse – et see juba lõpeks, et juba saaks minna koju ning seal alustada «õiget, oma elu». Me hoiame eemale nende seltskonnast, kes töökodades, büroodes, ehitustel või koolides ei tee tööd, vaid teenivad raha, püüdes end pingutada nii vähe kui võimalik. Kui me oleme oma tööd ainult niisugusena mõistnud, pole me seda tegelikult kunagi teinud ega kohta Jumalat sellel teel iialgi.

Töö, see on süvenemine, enese andmine tema käsutusse, nii et kaob piir minu ja töö objekti vahel. Kaob ta ju oma aja ja tööaja vahel. Muidugi ei saa see olla üksnes pime tööle andumine, vaid läbimõeldud ja kaalutud otsus. Sellele peab eelnema veendumus, et töö, mille kasuks otsustame, on tõesti tähtis ja kasulik. See teadmine kasvab aja jooksul, siis, kui inimene üha enam oma töösse süveneb.

Töö on vastus Üleskutsele, kutsumusele täita seda ülesannet, mille olen saanud. Kui ma aga asun täitma seda ülesannet, siis pole see ainult minu töö, vaid ka mina ise kuulun mingil viisil oma töö juurde. Teisi sõnu, minu inimlik olemus kajastub tegevuses, kui subjekt ja objekt puutuvad kokku tõelise tööle andumise pinnal. Minu seisukohalt tähendab see samaaegselt elutegelikkuse olemuse, tuuma juurde jõudmist. Siis võin tunda seda, mida tähistatakse sõnaga vaimustus. See on pigem kingitus kui tasu, enam and kui palk. Ning töö muutub sulle kõige kõitvamaks tegevuseks, nii mõistad seda; oled õnnelik, sest sa tead, et see mida sa teed on õige, et sellel on mõte. Sa oled tänulik Jumalale selle armu eest, mis sind on haaranud, kaasa kiskunud, et sa oled välja valinud just selle töö. Sa saad aru oma töö mõttest. See on sinuga juba üheks saanud, see pole enam võõras, sinust väljaspool asuv.

Kuid sinu tuttavad teevad sulle tihti etteheiteid selle eest, et sa kulutad end liigselt, et sellisel pühendumisel kõigest jõust, mis täidab kogu aja, pole mõtet, et neil on kahju sinust ja sellest, kuidas sa raiskad oma elu. Sellised mõtted tunduvad sulle absurdsed, kuna nad tulevad teiselt tasapinnalt, inimeselt, kes ei saa sinu innust aru. Siin oled kummardunud kooliraamatu kohale, teadusliku probleemi kohale; haige kohale, lihtsalt Sinu abi vajava inimese kohale – sinu elutegelikkuse kohale, mis sulle on antud, mille sa oled leidnud, millesse süvened üha rohkem ja mida sügavamale, seda õnnelikumama ennast tundes. Inimesel, kes mõtleb ainult hinnete, teenib raha või surub end kõrgemale karjääriredelil ning inimesel, kes töötab, on suur vahe. See vahe on ületamatu kuristik, mis võib siiski saada ületatud ühel juhul, siis kui hakatakse tööd tegema.

Ilmselt pole see juhuslik, et kartuuslaste ordu munkadel, kes pühendavad ainuüksi breviaari palvetamisele kuus tundi oma päevast, teistest vaimulikest harjutustest rääkimata, on kohustus teha aiatööd. Ei maksa selles näha idüllit. See pole meelelahutus või kehakultuur, vaid töö. Täpsemini väljendudes: kui klausuuris elavad kontemplatiivse ordu nunnad piirdusid ainult palvega ja kõrvaldaksid oma elust maailma selle osa, mis väljendub töös ja puhkuses, jääks ka nende palveelugi palju vaesemaks. Kuid ka vastupidi, maailm pole ainus koht, kus võime Jumalat kohata, kui piirdusime vaid sellega, jääksime samuti vaesemaks. Jumalat peame otsima kõikjal, kogu oma inimlikkusega.

Töölle asudes märkame, et meid ootab ees päränd mõõdunud põlvkondadelt. See kestab veel, töötab edasi, õpetab meid. Ta edastab meile oma lahendused, mõtte-laadi, tööstiili, juhendab meid, kuidas tuleb teha, korras hoida, kuidas elada teiste inimeste keskel. Me võtame selle omaks, siseneme ühiskonna normaalsesse ellu. Ja hoolitseme omakorda selle eest, et ühiskonna elu kulgeks tõrgeteta, kuid tähtis on mis saab edasi, mida teeme selle pärandiga meie. Iga uus põlvkond on ju erinev. Peame rühkima ikka ülesmäge. Igal ajastul on omad nõudmised, probleemid, vajadused, vaatenurgad, mis nõuavad teistsuguseid lahendusi kui varem, uusi vastuseid, kuid selleks tuleb mõista lõpuni mõõdunud ajastu stiili, et näha kõiki selle puudusi ja valehinnanguid. Kõige lihtsam on minna lainega kaasa, vana skeemi kohaselt, kasutades äraproovitud võtteid ja vahendeid. See ei nõua pingutust, on ohutu, ei sunni riskeerima – teised teevad ju ka nii. Alguses ei torka see tihti silma, et ka teisti on võimalik, sest sissekulunud rööpast on raske end välja rebida, raske on vaadata uue pilguga oma kodu, milles sa oled elanud lapsepõlvest peale, kus kõik on pühitsetud isa ja ema autoriteediga, traditsiooniga. Veel raskem on viia sisse midagi uut igasuguses töös: teaduslikus, organiseerimis-, kasvatus-, tootmistöös.

Peab oskama kogu aeg tööle näkku vaadata: «Kas nii, nagu kõik teised teevad, on kõige õigem, kas nii, nagu kõik räägivad, pean ka mina rääkima?»

Pole kerge minna iseseisva mõtlemise teed, seista selle vastu, mida teised räägivad. Kui sa oled midagi näinud teistmoodi, on sul väga raske kaitsta oma arvamust nende eest, kelle vaated sellel teemal on välja kujunenud. Kaitsta, ja samas püüda realiseerida, hoolimata sellest, et ümbruskond sulle vastu paneb ja sind ignoreerib, samal ajal kui sa ise oled täis kahtlusi, kas see, mille sa avastasid, on ikka õige.

Ja kui me tulevikus suudaksimegi veenda teisi selles, mida kuulutame ja püüame realiseerida, ähvardab meid loorberitel puhkamine, see, et saavutused tekitavad meis nii suurt vaimustust, et takistavad edasiminekut. Me ei lähe enam edasi, vaid hakkame elama oma minevikusaavutuste protsentidest. Olles teadlik raskustest, mis edasiminejat alati ootavad, loobume edasistest pingutustest. Kuid edasi minema peab, ehkki see paneb jahmata-ma neid, kes äsja meid tunnustama hakkasid ja harjusid selle uuega, mida olime toonud, ehkki põrkume uue mõistmatuse ja ignoreerimise müüri vastu.

Alles niisuguses mõtlemises, niisugustes otsustes, kus me vastame üleskutsele; alles äärmises keskendumises, kui seisame tähtsa otsuse künnisel, kui riskime oma nime, positsiooni, karjääri, oma perekonna tulevikuga, kuid oleme sellest hoolimata kindlad, et nii peab käituma, vastasel korral jääksime süüdi ebaõigluses, mis sünnib meie kõrval; siis, kui me seame küsimuse ja mõtleme selle üle järele, kui leiame suurte raskustega uue välja-pääsu, käsitluse, vaatenurga, vana probleemi uudse lahenduse; kui uus vastus läheb kõigile senituntuile risti vastu, aga me viime oma plaani siiski läbi pärast tuliseid vaidlusi, jooksmist ja tõestamist – selles meie isiku keskendumises, täielikus vabaduses, täies teadmises näeme tõde tema lihtsuse täiuses. Seda võime tähistada sõnaga vaimustus. Niisugune vaimustus on tõttõelda küll pigem vaimustus vabaduse üle, mille oleme saavutanud. See

pole pimestatus, vaid arm.

See pole eneseülistus. Siis ei ütle me endale kindlasti, kui suurepäraseid me oleme, vaid lihtsalt et oleme need, kellele on antud. Antud tunnetada tõde ning julgust seda realiseerida. Meile on antud arm tunnetada tõde ja järgneda sellele, arm kohata Jumalat inimeses – mitte kelleski teises, meis enestes. Meie, inimesed, mõelda ja tahta suutvad olendid, kes on vastutavad maailma ja ühiskonna eest, oleme asetatud sellesse piiratud aegruumi väljendama inimlikul kombel Jumalat ennast, kui me suudame selles konkreetsetes olukorras hakkama saada, minna edasi, pidades tähtsaks oma tööd, seda üleskutset, milles oleme ära tundnud oma kutsumuse.

Nii me oleme harjunud nägema; samade kategooriate järgi hindame selliseid inimesi nagu Einstein, Newton, Kopernik, Kolumbus, Gandhi, J.Kennedy, Johannes XXIII. Mõned neist elasid kõrge vanaduseni, mõnda sunniti siit maailmast lahkuma vägivaldselt. Ka viimased leidsid end olukorrast, milles tundsid ära lahendamist vajava ülesande, ning selle nimel nad ohverdasidki oma elu, pühendudes täielikult selle valusa ülesande lahendamisele, mille ees seisis inimkond, teadus või inimgrupp, ja millele ei olnud teist lahendust. Nende biograafid võivad osutada nende pühendumisele, tööle, ennastohverdavatele tegudele, nagu ka nende nõrkustele, selge on aga üks – need inimesed on meile suured inimlikkuse eeskujud, nad vastavad meie ettekujutusele inimesest.

Ühel teaduslike saavutuste eest antaval medalil seisab ladinakeelne kiri: «sapere auso» – «sellele, kes julges mõista». Lisada tuleks veel: «Sellele, kes julges teoks teha».

Neitsi Maarja ilmumised Hrushivis

1988. aastal jooksis läbi rahvusvahelise pressi kõmuline teade neitsi Maarja ilmumistest Ukrainas Lvovi lähedal Hrushivi külas. Isegi nõukogude televisioon informeeris rahvast sellest sündmusest. Ukraina Katoliiklaste Keskkomitee esimees Josyp Terelya, 45, kes 1987. aastal vabastati vangistusest pärast 23 aastat kestnud sunnitööd, kuhu ta oli mõistetud usu pärast, ja kes elab praegu Läänes, jutustab oma vestluses toimetaja Bernhard Mülleriga 1988. aasta oktoobris Wienis sellest, kuidas ta ise ilmumistele Hrushivis kaasa elas.

BM: Kas te viibisite ise ilmumiste ajal Hrushivis?

JT: Ma olin seal seitse päeva. Peale selle, et ma Jumalaema nägin, andis ta selle aja jooksul kahel korral edasi ka oma sõnumi. Kohale oli saabunud tohtu hulk inimesi. Ma pidasin neile jutlusi.

BM: Mida Jumalaema oma sõnumites rahvale ütles?

JT: Ta teatas, et kolmas maailmasõda olevat vältimatu, kui Venemaa Kristust vastu ei võta.

BM: Mis on Hrushivis teisiti kui näiteks Fatimas või Mejugorjes?

JT: Hrushivis näevad kümned tuhanded inimesed ühtaegu oma silmaga Jumalaema.

BM: Millal leidis seal aset esimene ilmumine?

JT: On huvitav märkida, et see toimus Tshernobõli katastroofi aastapäeval, 26. aprillil 1987.

BM: Kas te ise nägite Jumalaema? Kas vastab tõele, et nähtus hõljus kiriku kohal?

JT: Jumalaema ilmus nii kiriku sees kui ka väljaspool. Aga väga sageli oli ta kiriku kohal. Kui sinna vaatasid, oli see teatud laadi valgus, küllalt kaugele ulatuv valgus, mille kohta oli raske aimata, kust ta tuli. Tekkis mulje, nagu oleks kuupaiste, ainult et väga tugev ning hõbdases toonis. Seejärel lisandus sellele justkui tuli. See helkiv nähtus paiknes kiriku kupli kohal. Kui Jumalaema rahvale lähenes, oli ta siiski nagu tavaline inimene. Huvitav fenomen oli, et ta vaatas samaaegselt silma kõigile, kes teda silmitsesid. Sel päeval, mida kirjeldan, oli kiriku juurde kogunenud ca 62 000 inimest. Umbes pooled neist nägid seda fenomeni täpselt niisamuti nagu mina. Järgmisel hommikul liikusime rahva hulgas ringi ning küsisime, eelkõige noorukitelt ja KGB ohvitseridelt: «Missugune oli Jumalaema? Kas ta vaatas teile silma?» Inimesed olid nii vapustatud, et isegi KGB-lased, kes nägid Jumalaema, tulid meie juurde ja palusid nähtust selgitada.

BM: Kas võimud tegid takistusi ilmumiskohale juurdepääsemiseks?

JT: Alguses olid võimud sedavõrd häämingus, et sinna minemist ja ilmumise vaatamist ei keelatud. 14. mail 1987 ütles Jumalaema: «Ukraina, mu tütar, ma tuln su juurde sinu elu raskeimal silmapilgul, sest sina tegid mind esimesena oma kuningannaks.» Esimese rahvusena maailmas pühitsesid nimelt ukrainlased oma maa neitsi Maarjale, see oli aastal 1058. Jumalaema kuuutas ka ette, et järgmisel aastakümnel saab Ukraina vabaks. Pärast seda erilist ilmumist hakkasid miilitsaüksused ehitama tänavatõkkeid ja takistama inimesi tulemast ilmumispäiga-

le. Võimud hakkasid kartma, et sellest võiks tekkida rahvaliidumine.

BM: Kas need ilmumised kestavad veel edasi?

JT: Hrushivis enam ilmumisi ei toimu. Kirikuhooone anti üle Vene Õigeusu Kirikule.

Väljaandest: Nijole Sadunaite, Geborgen im Schatten Deiner Flügel, Christiana Verlag 1989, tõlkis Ülo M. Pärnik

Neitsi Maarja ilmumine on olnud sajandeid paljude katoliiklaste huviobjektiks. Kes jõuaks ära tunda ja loetleda neid kordi, mil pühim Neitsi on võinud inimestele ilmuda. Ometi on suur vahe, kas need ilmutused on määratud ainult ühele inimesele või kogu inimkonnale ning kas ilmuja üldse on Maarja või hoopis saatana poolt esile manatud pettekujutelm; kas tunnistajad räägivad tõesti läbielatust või on tegemist suisa väljamõeldisega, et iseendale tähelepanu pöörata või lihtsameelsetelt raha välja pressida.

Sageli käituvad mõne maarjailmutuse apostlid nudistide kombel: kõik häda tulevat sellest, et inimesed end pärast pattulangust alastiolevatena tundsid ja riideid kasutama hakkasid, tuleb vaid oma alastust enam mitte hābeneda, siis olemegi paradiisis tagasi; kõik maailma linnad peab palistama neitsi Maarja kujudega, siis ongi jumalariik meieni jõudnud, ilma et oleks tarvis end pingutada või midagi ohvriks tuua – pūha Neitsi oma lausa maagilise mõjuga teeb ise kõik korda. Niisugused tunduvad olema näiteks ka meil Eestis tuntud «Rosa Mystica» ilmutuse propageerijad.

Kāesoleva ilmutuse kirjelduses on mõndagi tõenäolist. Pūha neitsi Maarja on tihti valinud oma ilmumise aja ja koha just sinna, kus religioon on represseeritud. Maarja sõnum on lihtne, arusaadav ja sisukas (mite nii paljusõnaliselt iseennastkordav nagu näiteks eelpoolmainitud «Rosa Mystica» ilmutuses). Kes aga võib kinnitada kohalolnud inimeste nii suurt arvu, kes ilmutust nägid? Miks jutlustas Josyp Terelya Hrushivis, kuigi ta ilmselt pole vaimulik? Kas polnud see siiski KGB afäär, et pärast kogu valeilmutuse mehhanism avalikkuse ette tuua ja usklike üle irvitada, või Ukraina vabadusvõitlejate meeleheitlik pūue rahvast poliitilisele võitlusele kaasa tõmmata. Esimese stsenaariumi pretsedent on teada sõjajärgsest Poolast. Seal kukkus farss tänu Poola piiskoppide intensiivsele vahelesegamisele läbi; miks aga mitte proovida Ukrainas, kus 1987. aastal veel puudus katoliiklik hierarhia ning usklike ja ka preestrite haridustase pole eriti kõrge. Ilmutuse autentsuse tõestamiseks on aga vaja sellist riigikorda, mis lubaks spetsiaalsel, Vatikani poolt volitatud komisjonil asja uurida. See aga pole tänini veel võimalik.

Maarjailmutuste uurimine pole katoliiklastele kohustuslik, eriti veel kui on tegu kiriku poolt kontrollimatute nähtustega. Lourdes'is ja Fatimas aset leidnud ilmutuste kohta ei saa ju Kirik samuti öelda midagi enamat, kui et selles pole midagi usu ja moraali vastu, et Maarja ilmumine sellistel asjaoludel oli tõenäoline ja suur hulk katoliiklasi, kes neid ilmutusi juba autentseteks peavad, vajavad kiriklikku organiseerimist.

Eks näitab aeg ka Hrushivi ilmutuse tõelist vāärtust, kas ta kasvab või kahaneb üksikute heasüdamlike veidrike kildkondlikuks austusobjektiks.

Uudised

KOGUDUSTE ELUST

Septembri keskelt läks Poola Lublini Ülikooli õppima isa VAINO NIITVÄGI. Tema erialaks saab pastoraalteoloogia, õpingud on planeeritud ühele aastale. Eesti katoliiklased ootavad teda aasta pärast kodumaale tööle.

Piiskop Profittlichi 100. sünniaastapäva mälestuseks pühendatud pidulik missal 16. septembril Tallinna Katoliku kirikus teenis peatselebrandina Püha Tooli saadik Nõkogude Liidus ja Ida-Euroopas nuntsius ülempiiskop FRANCESCO COLASUONNO; kontselebreerisid Soome piiskop PAUL VERSCHUREN, isa REIN ÕUNAPUU, isa VAINO NIITVÄGI, dominikaanpreester isa MARTTI VOUTILAINEN, isa JAN KOOLEN Helsinki Püha Henriku kogudusest ja Leedu katoliiklaste ajakirja "Kataliku Pasaulis" peatoimetaja isa VIRGINIJUS VEILENTAS. Missal teenisid Kasahstani sakslastest diakonid ja seminaristid Riia Vaimulikust Seminarist. Missal osalesid külalistena Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku ja Õigeusu Kiriku Eestis esindajad, samuti ursuliinide, Jeesuse vähemate õdede ning birgittanunnade esindajad Soomest, viimaste hulgas kloostriülem ema TERESA, ning rühm Soome katoliiklasi.

Pärast 16. septembri suursündmust jäi isa MARTTI VOUTILAINEN veel kaheks päevaks Eestimaale. Ta külastas Tartu kogudust, pidas koguduseliikmetele loenguid ning vestles paljude inimestega eraviisiliselt. Isa Martti sai kogudusega väga hea kontakti ning lubas järgmisel suvel uuesti tulla, seekord veidi pikemaks ajaks. Kogudus jääb teda rõõmuga ootama.

14.-16. septembrini viibis Soomes rühm Tartu katoliiklasi. Nad osalesid ristikandmise palverännakul keskaegsesse Hattula kirikusse. Koguduse muusikutest liikmed kaunistasid keskaegse muusikaga nii Ristiülendamise palvust Hattula kirikus kui laupäevaõhtust missat Püha Henriku kirikus.

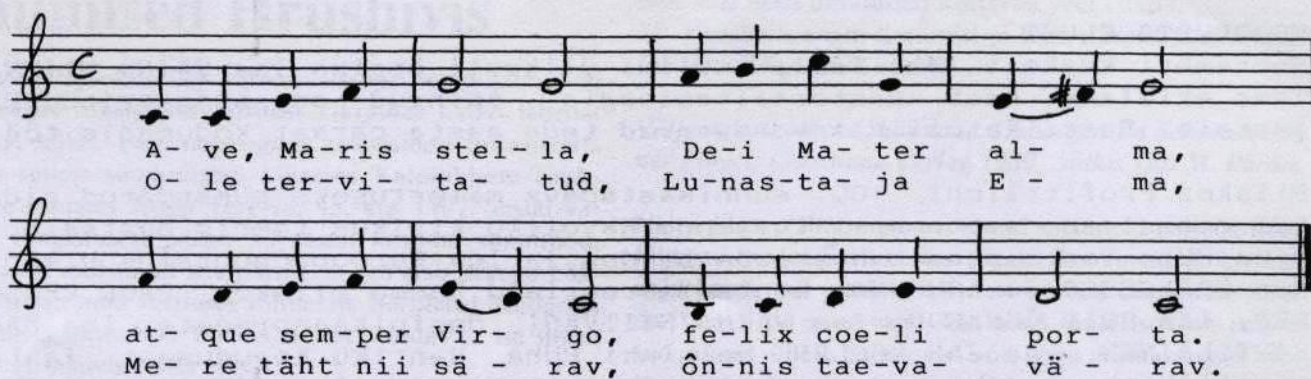
MAAILMAST

Vatikani Usuõpetuse kongregatsiooni esimees kardinal JOSEPH RATZINGER on oma kirjas Augsburgi piiskopile JOSEPH SIMPLE'le rõhutanud veelkord, et katoliku kirik on keelanud avaliku palverännakute korraldamise Jugoslaavias asuvasse Medjugorje küllasse, kus kuus noort inimest väidavad end 1981. aastast alates olevat näinud Neitsi Maarja ilmutusi. Ratzinger viitab oma kirjas Vatikani poolt levitatavale Jugoslaavia piiskoppide seisukohale. Piiskoppide poolt käivitatud Medjugorje väidetavate ilmutuste uurimine ei ole veel lõppenud, kuid s.a. aprillis avaldas Mostar-Duvno piiskop PAVAO ZANIC, kelle piiskopkonda ilmutuste paik kuulub, oma arvamuse, et ilmutused ei ole tõepärased. Püha Tool ei ole oma ametlikku arvamust avaldanud, kuid Vatikani raadio ja Vatikani ebaametlikuks häälekandjaks peetav ajaleht "L'Osservatore Romano" on korduvalt avaldanud Jugoslaavia piiskoppide keelu palverännakute pidamiseks.

Roomas algas 30. septembril piiskoppide sinodi kaheksas korraline istung. Sinodil osalevad 238 piiskoppi, kes on piiskoppide konverentside saadikud, kiriku keskvalitsuse ametnikke, paavsti nimetatud osalejad ning 60 muud osavõtjat. Kuu aja jooksul räägitakse 20 üldistungil ja paljudel väiksematel koosolekutel preestrite koolitusega seonduvatest probleemidest, muu hulgas preestrite puudusest, kirikus väljakujunenud üldisest arvamusest preestrite elu ja töö kohta, seminarides antava õpetuse vormidest ja preestrite abielutusekohustusest. Sinodi tulemuste põhjal kirjutab paavst ringkirja või muu dokumendi, milles esitatakse läbitöötatuna sinodi sõnum. Sinodil ei ole mingit otsustusõigust, see on vaid nõuandev organ.

Jesuiitide vennaskonna 450. aastapäeva puhul avaldatud dokumendis kutsus paavst JOHANNES PAULUS II organisatsiooni üles uuendumisele. Ta tuletab neile ka meelde nende erilist kuulekuslubadust paavstile. Paavst seab oma kirjas jesuiitide eriülesandeks võitluse ateismiga, töö Vatikani II kirikukogu otsuste elluviimiseks, oikumeenilise töö ja ühenduste ehitamise mittekristlike religioonide ja muu kultuurmaailmaga.

Ave Maris stella

Ave, Maris stella,
Dei Mater alma,
atque semper Virgo,
felix coeli porta.

Sumens illud "Ave"
Gabrielis ore,
funda nos in pace,
mutans Evae nomen.

Solve vincla reis,
profer lumen caecis,
mala nostra pelle,
bona cuncta posce.

Monstra t(e) esse Matrem,
sumat per te precem
qui pro nobis natus
tulit esse tuus.

Virgo singularis,
inter omnis mitis,
nos culpae solutos
mites fac et castos.

Vitam praesta puram,
iter para tutum,
ut videntes Iesum
semper collaetemur.

Sit laus Deo Patri,
summo Christo decus,
Spiritui Sancto
honor, tribus unus.

IX sajand

Ole tervitatud,
Lunastaja Ema,
Mere täht nii särav,
õnnis Taevavärv.

Gaabrieli huultelt
tervitust Sa kuuled,
Eeva patud kannad,
rahu meile annad.

Maa peal kurjus võida,
vaimuvalgus läida,
süü meilt ära võta,
heldusega kata.

Emana end näita,
palveid kuulda võta,
Poja ette kannal,
kes meil' armu annab.

Neitsi ainulaadne,
heldem kõigist teistest,
õpetameil' tarkust,
kasinust ja karskust.

Õiget teed meil' näita,
õnne leida aita,
et me Jeesust nähes
rõõmsad olla võime.

Kiitus olgu Isal',
Kristusel', Ta Pojal',
Jumalikul' Vaimul',
Pühimal' Kolmainul'.

tõlkis R.Õ.

Esikaanel: piiskop Profittlichei kodukirik, püha Stefanuse kirik Leimersdorfis.

Katoliku Kiriku väljaanne
Toimetaja preester Rein Õunapuu
Tehniline toimetaja Pentti Laukama, KATT
Toimetuse aadress: 200001 TALLINN
Vene tn 18, tel 446367